

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น

กิตติกร สุนทรานุรักษ์

บทที่ 12

การพัฒนาเศรษฐกิจ

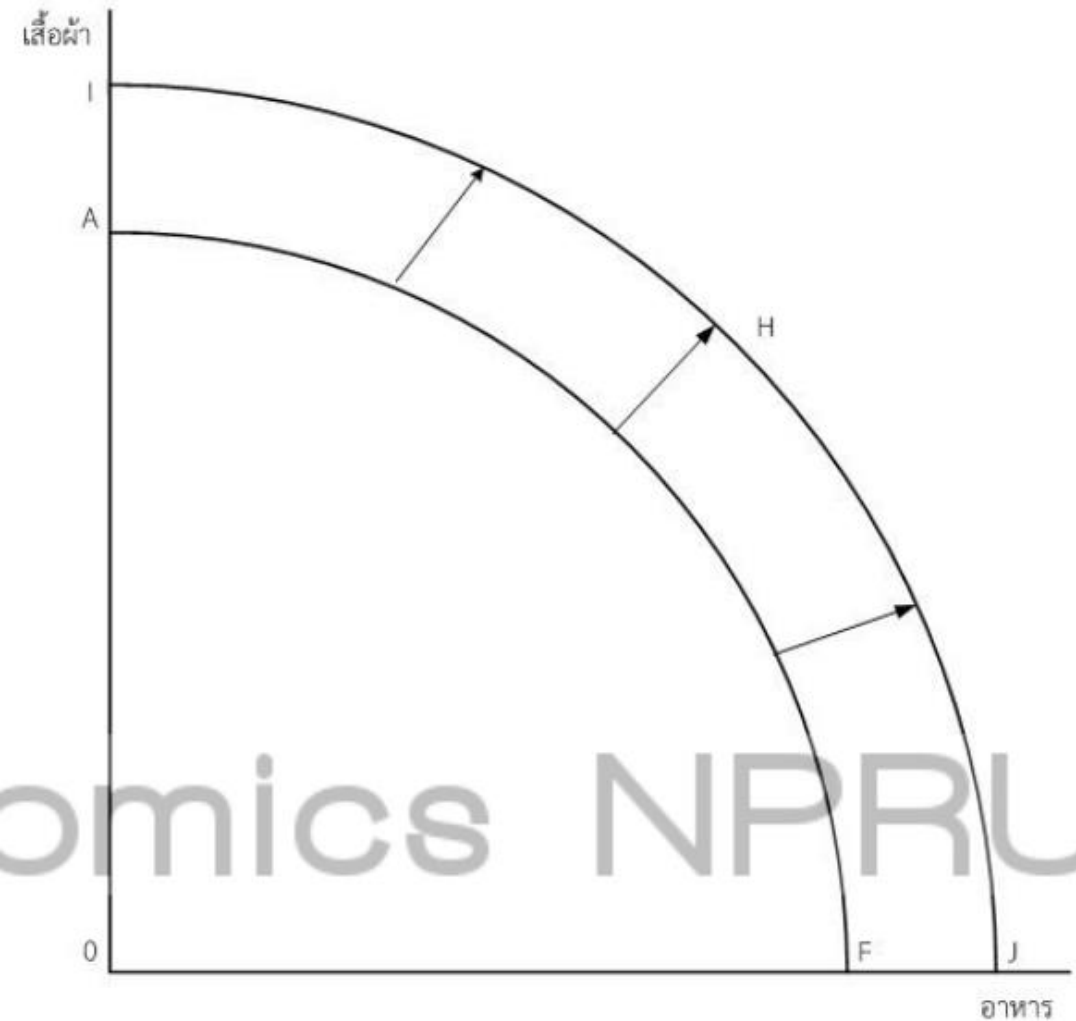

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจ

- การพัฒนาเศรษฐกิจ (economic development) จะมีความสัมพันธ์กับการเติบโตทางเศรษฐกิจ (economic growth) อย่างใกล้ชิด
- การเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นการขยายตัวของความสามารถในการผลิตสินค้าและบริการของประเทศหนึ่ง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนเป็นผลให้รายได้ประชาชาติที่แท้จริงเฉลี่ยต่อหัว (per capita income) เพิ่มสูงขึ้น
- การพัฒนาเศรษฐกิจ หมายถึง กระบวนการพัฒนาการเติบโตทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจ ตลอดจนระบบการเมืองและสังคมที่ส่งผลทำให้สวัสดิการของประชาชนดีขึ้น

- ถ้าพิจารณาการเติบโตทางเศรษฐกิจโดยใช้เส้นเป็นไปได้ในการผลิต (PPC) ซึ่งเป็นเส้นที่แสดงถึงส่วนประกอบของผลผลิตที่สามารถผลิตได้ด้วยทรัพยากรทั้งหมดของสังคม/ระบบเศรษฐกิจด้วยวิธีการที่มีประสิทธิภาพที่สุด
- การเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นการเคลื่อนย้ายเส้นเป็นไปได้ในการผลิตของสังคมให้เคลื่อนขึ้นไปทางขวา

omics NPRU

- แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจในช่วงแรกจึงมุ่งเน้นอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเป็นหลัก โดยเชื่อว่าถ้าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่แท้จริงต่อบุคคลสูงขึ้นแล้ว การกินดีอยู่ดีหรือมาตรฐานในการครองชีพของประชาชนในระบบเศรษฐกิจก็จะเพิ่มขึ้นด้วย
 - ภายใต้แนวคิดนี้ การพัฒนาเศรษฐกิจจึงเน้นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิตจากการผลิตในภาคเกษตรเป็นการผลิตในภาคอุตสาหกรรมหรือภาคอื่น ๆ เพราะเชื่อว่าทำให้มีการจ้างแรงงานเพิ่มขึ้นและได้สินค้าและบริการที่มีมูลค่าสูงกว่า
-

- ในยุคหลัง ตั้งแต่ปี ค.ศ.1960 เป็นต้นมา นักเศรษฐศาสตร์พบว่าแม้ในบางประเทศ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศจะเพิ่มขึ้นตามเป้าหมายก็ตาม แต่ความเป็นอยู่หรือมาตรฐานในการครองชีพของประชาชนก็ไม่ได้ดีขึ้น
 - ดังนั้น การพิจารณาการพัฒนาเศรษฐกิจจากผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศแต่เพียงด้านเดียวอาจไม่ใช่สิ่งที่ถูกต้อง
 - จำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยอื่น ๆ เช่น ความเหลื่อมล้ำของรายได้ อัตราการว่างงาน ตลอดจนคุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ ได้แก่ อายุขัยของประชากร ความสุข การศึกษา สาธารณสุข สาธารณูปโภค ภาวะโภชนาการ สิทธิและเสรีภาพในการดำรงชีวิตที่ดีขึ้นด้วย
-

วัตถุประสงค์ของการพัฒนาเศรษฐกิจ

- เพื่อเพิ่มรายได้ประชาชาติและรายได้ประชาชาติที่แท้จริงต่อหัวของบุคคล
 - เพื่อช่วยให้ประเทศสามารถพึ่งตนเองได้ทั้งด้านเศรษฐกิจและการเมือง
 - เพื่อกระจายความเจริญไปสู่ท้องถิ่นอย่างทั่วถึง
 - เพื่อกระจายรายได้สู่ประชาชนอย่างยุติธรรม
 - เพื่อช่วยสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ ดุลการค้าและดุลการชำระเงินดีขึ้น
-

ปัจจัยส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ

- ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ
 - ทรัพยากรธรรมชาติ
 - อุปทานแรงงาน
 - ทูนทางกายภาพ
 - คุณภาพของแรงงานหรือทุนมนุษย์
 - คุณภาพของทุนกายภาพหรือเทคโนโลยี
- ปัจจัยที่ไม่ใช่ทางด้านเศรษฐกิจ
 - ค่านิยมและสถาบันทางสังคม
 - ระบบการเมืองการปกครอง

เครื่องชี้วัดระดับการพัฒนาเศรษฐกิจ

- การวัดระดับการเติบโตทางเศรษฐกิจ เช่น ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่แท้จริงต่อบุคคล ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติที่แท้จริงต่อบุคคล เป็นต้น หรือ การวัดอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่แท้จริงเฉลี่ยต่อบุคคล และผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติที่แท้จริงเฉลี่ยต่อบุคคล เป็นต้น
- การวัดความอยู่ดีกินดีของประชาชน โดยพิจารณาจากสภาพการเป็นอยู่ของประชาชน สวัสดิการต่าง ๆ เช่น อายุขัยโดยเฉลี่ย อัตราการตาย อัตราการรู้หนังสือ อัตราส่วนของแพทย์ต่อจำนวนประชากร เป็นต้น

ลักษณะของประเทศตามระดับการพัฒนาเศรษฐกิจ

- แต่เดิมประเทศต่าง ๆ มักถูกแบ่งออกเป็นประเทศพัฒนาแล้ว (developed countries: DCs) และประเทศด้อยพัฒนา (underdeveloped countries: UDCs)
- หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จึงนิยมจัดแบ่งประเทศต่าง ๆ ออกเป็น กลุ่มประเทศโลกที่ 1 กลุ่มประเทศคอมมิวนิสต์ และกลุ่มประเทศโลกที่ 3 ซึ่งเป็นกลุ่มประเทศที่มีระบบการปกครองที่แตกต่างไปจากกลุ่ม 1 และ 2 และยังมีความล่าช้าทางเศรษฐกิจและสังคม
- ราวทศวรรษ 1970 จึงนิยมจัดกลุ่มประเทศต่าง ๆ ออกเป็นประเทศพัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนา (developing countries)
- ในปัจจุบัน ธนาคารโลกได้แบ่งประเทศต่าง ๆ ในโลกออกเป็นกลุ่มประเทศที่มีรายได้ต่ำ กลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลางค่อนข้างต่ำ กลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลางค่อนข้างสูง และกลุ่มประเทศที่มีรายได้สูง

การเติบโตทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และความยั่งยืน

- ในปี 2000 องค์การสหประชาชาติได้นำเป้าหมายการพัฒนาในยุค 2000 (the millennium development goals) มาใช้สำหรับประเทศกำลังพัฒนา
- เป็นเป้าหมายที่สามารถวัดเชิงปริมาณได้และขึ้นกับเวลา นอกจากการวัดทางด้านการศึกษา ภาวะการณ้ตาย และการเติบโตของรายได้แล้ว ยังรวมถึงด้านสิ่งแวดล้อมด้วย ซึ่งเป็นการให้ความสำคัญของโครงสร้างพื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อมในการเติบโตระยะยาวของประเทศ
- การพิจารณาด้านสิ่งแวดล้อมยังเน้นถึงประเด็นที่ว่าในกระบวนการเติบโตนั้นจะมีการทำลายสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้น หลักฐานเกี่ยวกับภาวะโลกร้อนได้เพิ่มความตระหนักระดับนานาชาติเกี่ยวกับการเติบโตและสิ่งแวดล้อม

การพัฒนาเศรษฐกิจของไทย

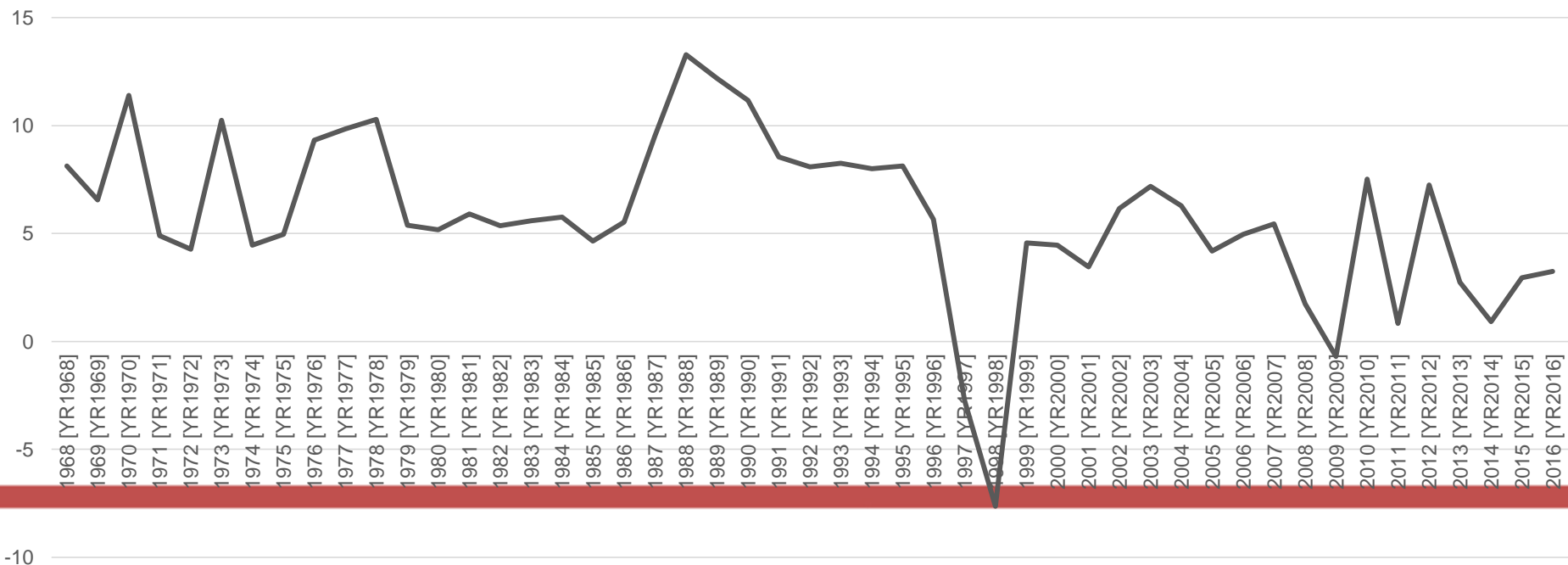
- การเติบโตทางเศรษฐกิจของไทย
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- จุดอ่อนในการพัฒนาเศรษฐกิจไทย

การเติบโตทางเศรษฐกิจของไทย

- อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เศรษฐกิจไทยในช่วงปี 2504 – 2558 ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 6.1 สูงเป็นอันดับที่ 22 ของโลก (จากทั้งหมด 205 ประเทศ)
- ประเทศไทยได้ขยับฐานะการพัฒนาประเทศจากการเป็นประเทศรายได้ปานกลาง ชั้นกลาง (middle middle income country) เป็นประเทศรายได้ปานกลางตอนบน (upper middle income country) ในปี 2553

GDP growth (annual %) NY.GDP.MKTP.KD.ZG Thailand THA

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

- สภาเศรษฐกิจแห่งชาติก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2493 มีหน้าที่เสนอความเห็นและคำแนะนำตลอดจนข้อชี้แจงต่อรัฐบาลในเรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจของประเทศ ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติให้มีหน้าที่จัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติและพิจารณาโครงการเสนอรัฐบาลเพิ่มขึ้น
- ปี 2504 รัฐบาลประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับแรก
- ปี 2515 มีการนำกระบวนการวางแผนพัฒนาสังคมเข้ามาใช้ควบคู่กับการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจอย่างจริงจัง จึงได้มีการเปลี่ยนชื่อของหน่วยงานเป็น "สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ" จนถึง ปัจจุบัน
- หน้าที่หลักประการหนึ่งของ สศช คือ การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางในการพัฒนาประเทศในแต่ละช่วงระยะเวลา 5 ปี

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

- แผนพัฒนาฯ ฉบับปัจจุบันคือ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564)
- ได้จัดทำบนพื้นฐานของกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579) ซึ่งเป็นแผนหลักของการพัฒนาประเทศ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (sustainable development goals: SDGs) รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0 ตลอดจนประเด็นการปฏิรูปประเทศ
- หลักการพัฒนาประเทศที่สำคัญ คือ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” “การพัฒนาที่ยั่งยืน” และ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และยึดหลักการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อนการเจริญเติบโตจากการเพิ่มผลิตภาพการผลิตบนฐานการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรม

จุดอ่อนในการพัฒนาเศรษฐกิจไทย

- ปัญหาความไม่สมดุลของภาคเศรษฐกิจ คือมีการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม และการพึ่งพิงการส่งออกมากเกินไป ทำให้การขยายตัวทางเศรษฐกิจยังต้องพึ่งพิงอุปสงค์ในตลาดโลก
- การขาดการลงทุนที่จำเป็นและเพียงพอต่อการยกระดับศักยภาพ การขยายตัวทางเศรษฐกิจ ให้สามารถหลุดพ้นกับดักประเทศรายได้ปานกลางได้ในระยะเวลาอันเหมาะสม
- มาตรการของภาครัฐในการเพิ่มอุปสงค์ภายในประเทศส่วนใหญ่ยังให้น้ำหนักความสำคัญกับมาตรการระยะสั้นเพื่อกระตุ้นการใช้จ่ายที่ นอกเหนือจากการลงทุน
- การปรับตัวเข้าสู่โครงสร้างประชากรผู้สูงอายุอย่างค่อนข้างเร็ว

- แรงขับเคลื่อนการขยายตัวทางเศรษฐกิจจากปัจจัยแรงงานลดลงทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ
 - ผลผลิตการผลิตของปัจจัยการผลิต (total factor productivity: TFP) ซึ่งแสดงถึงประสิทธิภาพการผลิตที่เพิ่มขึ้นจากปัจจัยเชิงคุณภาพของการผลิตโดยรวม ยังไม่เพียงพอต่อการขับเคลื่อนการขยายตัวทางเศรษฐกิจ
 - ความล่าช้าในการปรับโครงสร้างการผลิต
 - ภาคการเงินและการคลังยังไม่สามารถสนับสนุนการดำเนินยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจในอนาคตได้อย่างเต็มที่
-

- การบริหารจัดการเศรษฐกิจมหภาคยังมีข้อจำกัด
 - ปัจจัยเชิงสถาบันที่มีผลสำคัญ ประกอบด้วย การขาดภาวะผู้นำและการจัดสรรอำนาจการเมืองเพื่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ปัญหานวัตกรรมต่ำ และปัญหาคอร์รัปชัน
 - ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้
 - ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
-

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม